

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgönycím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF, *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 480 Lel.

Fél évre ... 240 Lel.

Negyed évre ... 120 Lel.

Havonta ... 40 Lel.

Hirdetések díjszabás szerint

Megjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 2 lel, vasárnap

3 lal. Buourestben 50 banival

több.

Keresztrel a kezében

megállt a kettős tornyu templom ajtajában Papp I. János püspök, hogy várja a királyt. A harangok zúgtak, a nehéz tömjénfüst ráfe küdt a mellekre és a nap aranyos glóriát tüzött a bizánci modorban festett jámbor szentek fejére. Ke keresztrel a kezében, koronáz pap ornátusban, püspöki koronával fején várta a derűs novemberi őszben a királyt a püspök.

Kürtharsóság és éljenivalgás közben, miniszterek tábornokok és országnagyok kíséretében jött a király és megállott a feszületet tartó reszkető öreg kéz előtt. A harangok elhallgattak, a kürt is némán feküdt az izmos katonakézben és a hírtelen támadt ősz csendben szólt a püspök:

— Felség! meg kell mondanom: Itt mi mindig szeretetben és békességben éltünk a többi egyházzal és a kisebbségekkel!

És a király, mintegy pontot téve a nagy igazság végére, megcsókolta a keresztet.

A püspök pacifista humanista szavait pedig felkapta a szél és szállt vele túl a magas templom tornyokon, túl a vendéglátó fehér falu városon. Bekopogtatott vele miniszteri szobák díszes faragású nehéz tölgyfaajtaján és odaterítette szépen a kormányrendeleteket aláíró miniszteri kéz elé: „Felség! Meg kell mondanom itt, mi mindig szeretetben és békességben éltünk a többi egyházzal és a kisebbségekkel! ... Talán beszárította a tintát a békesség püspöki beszéd a miniszteri tollba és ... megdobban kétmillió magyar szív Erdélyben. Aztán elvitte a novemberi szél a békeszózatot Jassyba is, hogy lehűtsön vele lázas intolerans koponyákat.

Egy királynak kellett eljönni, hogy szólásra bírja az eddig hallgató püspököt. Az agg főpap az uralkodót üdvözölve, egy egész országhoz intézte szavait, amikor bátran szembeszállva az utóbbi idők eseményeivel, nyíltan megmondta, hogy Romániában a kis sehségekkel és a többi egyházak kal csak hékeben és szeretetben lehet élni.

A király már elment, az ünnepi lőne öltözött város is felvette mindegyik képét, az ittélő magyar ságnak azonban megmaradt a reménye, hogy a király által szankcionált püspöki szózat megdönthetetlen örök igazsággá jegyeztesedik.

Az emberi szolidaritás, melyet legyilkolt a világháború, kezd kiálladni a szívekben. Döngeti már a sokáig bezárt ajtókat s azoknak akarva, nem akarva, meg kell nyitniuk.

A temesvári királynapok.

(Ünnepel a Bánát fővárosa. — A műgyetem felavatása. — A nagy díszfelvonulás. — Fogadtatás a prefekturán. — Duca külügyminiszter váratlan megérkezése. — Kérvényt dobtak a király autójába.)

(Saját tudósítónktól.) Gyönyörű, napsütéses őszi időben fényes, a királyt vendéghez méltó kiültségek között zajlott le Ferdinand király Őfelségének kétnapi temesvári látogatása, amely ünnepélyesen és meghatóan dokumentálta ezt a hagyományos tiszteletet és szeretetet, amellyel Temesvár és a Bánát polgársága koronás királya iránt viseltetik.

A Bánát fővárosa bensőséges melegséggel fogadta uralkodóját. A nyugodt és nehezen lelkesedő bánátiak kitörő örömmel üdvözölték Ferdinand királyt, aki magával viszi annak a tudatát, hogy ez a nép becsületese és derek és minden tiszteletet megérdemel.

A király megérkezése Temesvárra.

Temesvár uccáin már szombat délután, amikor Őfelsége még Arad polgárságának hódolatát fogadta, végigrohant a királyvárás lázas izgalma. Ezer és ezer szorgos kéz fáradhatatlanul végezte az utolsó előkészületeket. A vidék ről már délután százával érkeztek az idegenek, vonaton, szekeren, s a bandériumok résztvevői lóháton. Színekben gazdag, mozgalmas volt az ucca képe, ami vasárnap virradóra még hatványozottan fokozódott. A kora reggeli órákban megindult a hatalmas népáradat a külvárosokból a Belváros és a főbb utvonalak felé, amelyeket nemsokára sok tízezerre menő, izgatott néptömeg szegélyezett.

A gyönyörűen feldíszített józsefvárosi pályaudvaron fél kilenc órákor kezdtek gyülekezni a katonai és civil előkelőségek. Gavanescu tábornok hadosztályparancsnok, dr. Coste Gyula prefektus és dr. Gheorghievici Lucian főpolgármesterrel az élén.

Néhány perccel kilenc óra előtt a sokaságban hirtelen csend támadt, amelyet az udvari vonat méltóságos berobogásakor hatalmas hurrá váltott fel. Az udvari vonatról, amely Szentandrásról érkezett Temesvárra, ahol Őfelsége udvari kocsjában töltötte az éjszakát, elsőnek, dr. Bianu Jenő az erdélyi sziguranca vezérfelügyelő szállott le. Utána Bratianu Jonef miniszterelnök hagyta el a vonatot, aki Őfelség-

nek segédkezett a leszállásnál.

A főpolgármester rövid üdvözlő beszéd kíséretében a hagyományos kenyérrel és sóval kínálta meg Őfelségét, aki néhány szóval válaszolt, majd Gavanescu tábornok katonai jelentése után ellépett a díszszázad előtt.

Ezután több előkelőség bemutatását fogadta a király, majd be ment a pompásan díszített első osztályú váróterembe, ahol a temesvári jótékony nőegyletek elnöknői tisztelegtek. Cosma Lucia és dr. Costa Gyuláné gyönyörű virágcsokrokat nyújtottak át az uralkodónak, aki azokat kegyesen fogadta. Rövid cerele után Őfelsége beszállt udvari autójába s a menet lassan megindult a város felé.

A bevonulás.

A menet élén lovastandérium haladt, amelyet dr. Liuba Valér rendőrpreketus autója követett. A királyi szárnysegédek és Anghelescu tábornok udvarnagy autója után jött a király autója, amelyben a király balján Bratianu miniszterelnök foglalt helyet. A vasuti indóházzal szemben emelt díszes díadalokaput keresztül, sűrű, girlandokkal díszített, zászlódiszben pompázó oszlopok és a tanuló ifjuság és ezrekre menő kö zönség sorfala között, lelkes hurrá zástól fogadva tetta meg Őfelsége az utat a gyárvárosi görögkeleti román székesegyházba. A notabilitások rövidebb utat választottak, úgy hogy akkor, amikor a király a templom elé érkezett, ezek már ott várták.

Amikor Őfelsége leszállt az autóról, a templom előtt megszólította Cosma Aurél dr. volt minisztert, Temesvár képviselőjét, majd belépett a templomba, ahol Balau nagyszabeni érsekmetsopolita, Pap I. Joan aradi és Badescu lugosi gör. kel. püspökök fényes papi segédlettel fogadták. Az ünnepi Te Deumon, amelyet az érsekmetsopolita celebrált, a Temesvárra érkezett Bratianu, Mardarescu, Mosoiu és Misu minisztereken kívül a katonai és polgári hatóságok fejei és társadalmi előkelőségek vettek részt.

A görög keleti katedrálisból Őfelsége a rom. kath. Domtemplomhoz hajtattott, amelynek bejáratánál Pacha Agoston püspöki helynök fogadta a királyi vendéget. A Domtemplomban is csak meghívott vendégek foglalhattak helyet. Ott láttuk egyebek között a király fényes kíséretét, dr. Costa Gyula prefektust, dr. Gheorghe vici Lucian főpolgármestert, Cosma volt minisztert, dr. Muth Gáspárt, a sváb nemzeti tanács elnökét, Möller szenátort, dr. Krántz és dr. Kausch képviselőket, valamint Szana Zsigmond angol alkonzult, Haas Rezső német főkonzult, lovag Codeca olasz konzult és dr. Behavetz osztrák konzult és több másfelekezeti notabilitást is.

Pacha Agoston az ünnepi istentisztelet előtt román beszéddel üdvözölte a királyt, aki észrevehetően kellemes meglepetéssel és megnyugvással hallgatta a fenkölt szavakat.

A műgyetem felavatása.

Az istentisztelet után az újonnan épült műgyetem ünnepélyes felavatása következett. Az új épület, melynek belső munkálatai teljesen befejezést nyertek — zászlódiszben várta a magas vendéget. Az intézet nagy terme is pompásan volt feldíszítve. Itt folyt le az ünnepélyes aktus. Az épület folyosóján a műgyetemi hallgatók sorakoztak, míg a nagyteremben a királyon és a már említett notabilitásokon kívül Mocioni királyi fővadászmester, Maria dr. táblaltnök, Stingha főügyész, Tenescu ezredes és Scheletti őrnagy királyi szárnysegédek, Bejan Corneliu alispán, Arzenovici dr. pénzügyi ve-

zérigazgató, *Faur* Liviusz. iparfelügyelő, *Popovici* kereskedelmi felügyelő, *Oprea* János a kereskedelmi és iparkamara elnöke, *Fehér* Antal tanácselnök, *Voinescu*, a sziguranca vezérigazgatója, *Bunghe-tianu* sziguranca vezérfelügyelő, dr. *Obadeanu*, *Conciatu* és dr. *Mezin* képviselők. *Vidrighin* Stán, *Te mesvár* volt főpolgármestere, *Dului* építész és még számosan vettek részt.

A műegyetem egyházi felszentelését *Balau* érsekmetropolita végezte. Az egyházi funkció befejezése után *Mosoiu* tábornok, közügyügyi miniszter méltatta a tudomány ome új hajlékának jelentőségét, majd *Velcovici* Viktor dr. rektor vázolta a műegyetem felállításának és az építkezés történetét.

Velcovici rektor beszéde után *Ófelsége* mondott nemes, magasztos eszmékről áthatott szavakat. Kiemelte, hogy *nem az iskola falai jelentik a tudományt és a haladást, hanem az a szellem, amely azok között honol. Komoly, férfias munkára serkenti a hallgatókat, mert a tudomány mindannyiunké s erős a hite, hogy ez az új iskola, amely nagy jelentőséggel bír különösen a Bánát közigazdasági életére, a komoly munka otthona lesz.*

Cerele a prefekturán.

A felavatási ünnepségről *Ófelsége* a prefekturára hajtatott, a melynek fogadótermében eddigre

már a meghívott vendégek, urak és hölgyek, összegyűltek. Ezek között elsősorban az egyházak megjelent képviselőit tüntette ki *Ófelsége* megszólításával: *Balau* érsekmetropolitát, *Badescu* és *Pap* I. Joan görögkeleti püspököket, *Nikolics* püspöki vikáriust, *Fabian* görög katolikus plébánost, *Hotiota* katonai lelkészt, *Pacha* Ágoston püspöki helynököt, *Bauer* György és *Láng* Aladár prépostot, *Szabolcska* Mihály református lelkészt, *Bohus* Károly ágostai evangélikus lelkészt, dr. *Drexler* Miksa és dr. *Schütz* Bernát főrabbit. Majd a katonai méltóságokat tüntette ki *Ófelsége* megszólításával, még pedig: *Cichaschi* hadseregfelügyelő, tábornokot, *Stefunescu* és *Gavanescul* tábornokokat, *Holekovic*s brigadérost, *Alexandru* ezredest és dr. *Dumitru* ezredes egészségügyi főnököt.

A polgári notabilitások között a király megszólította *Oprea* Jánost, a kereskedelmi és iparkamara elnökét, *Bejau* Cornél dr. megyei subprefektust, *Porutiu* drt., a járásbírószág vezetőjét, *Bunghe-tianu* sziguranca vezérfelügyelőt, dr. *Timoteus Mladin* törvényszéki elnököt, dr. *Chiroc* közjegyzőt, dr. *Gropsianu*, az ügyvédi kamara elnökét, dr. *Ungár* Adolfot, az ügyvédi kamara alelnökét, dr. *Arzenovici* pénzügyi vezérigazgatót, *Evutianu* tanfelügyelőt, dr. *Prostean* Octav főorvost, a műegyetem rektorát, dr. *Velcovici* a kereske-

dők elnökét, *Kun* Richárdot, *Krémer* József építész, az Ipartestület elnökét, *Faur* Liviusz iparfelügyelőt, *Popoviciu* kereskedelmi felügyelőt, *Vidrighin* Stant, a mérnökök egyesületének elnökét és dr. *Turturic* állategészségügyi felügyelőt. A konzulok részéről megjelent *Haas* Rezső német főkonzul, *Szana* Zsigmond angol alkonzul, lovag *Codeca* olasz konzul és dr. *Behavetz* József osztrák konzullal beszélgetett *Ófelsége*. Bemutatták *Ófelségének* *Totisz* Rezső, *Prohászka* Ede, *Biajan* Viktor vezérigazgatókat, *Taran* Trai la nagykereskedőt.

A hölgyek közül *Cosma* Lucia, dr. *Costa* Gyuláné, *Klein* Dávidné, dr. *Obadeanu* Pávelné, dr. *Mezinné*, *Opreáné*, dr. *Sziuba* Valérné, dr. *Márkné*, özv. *Ádám* Györgyné, *Hübsch* Dávidné, dr. *Pinteáné*, *Blajanné*, valamint *Orescovici*, *Alexandrescu* és *Constantinescu* ezredesek feleségeit és másokat szintén megszólította *Ófelsége*, a ki mindenkihez intézett néhány kedves, érdeklődő szót. *Poruciu* vezető járásbíró megkérdezte, hogy hány éves és mióta szolgál?

— Hetven éves és negyvenkétéve szolgálók, volt a válasz.

Prostean dr. főorvosnál az iránt érdeklődött *Ófelsége*, van-e s milyen járvány Temesvárott és sok-e a beteg. A megnyugtató válasz láthatólag jól esett a király

nak. Dr. *Rádi* bírótól azt tudakolta, vajjon bánáti-e, dr. *Turturic*-nél pedig a *Kolumbácsi* legyek által okozott károk iránt érdeklődött és kijelentette, hogy ezek ellen feltétlenül tenni kell.

A diszfelvonulás.

A fogadtatás befejezése után a király a közönség lelkes ovációi között *Bratianu* miniszterelnök társaságában a *Lloyd* sorra ment és ott a *Palace*-kávéházzal szemben, a két tribün között emelt királyi pavillonban foglalt helyet. Körülötte volt *Bratianu* miniszterelnök, *Mosoiu*, *Misu* és *Mardarescu* miniszterek, *Angheliescu* udvarnagy, *Balau* érsekmetropolita, *Pap* és *Badescu* püspökök, *Pacha* Ágost püspöki helynök, dr. *Coste* prefektus és dr. *Gheorghieviciu* főpolgármester.

A tribünök zsúfolásig megteltek a notabilitásokkal és azok, hölgyeivel, szintugy a tribünök előtti tér. A királyi sátorral szemben, a *Lloyd*sor tulsó uttestét ezer és ezer ember lepte el. A *Lloyd* sor palotáinak ablakaiban és erkélyein, amelyeket értékes szönyvek és virágok s rengeteg zászló díszített, hemzsgett a közönség. A királyi sátor előtt *Ófelsége* megjelenése után felvonult a katonai zenekar, amelynek hangjai mellett megkezdődött az imnapi diszfelvonulás.

A felvonulást a *Regele Ferdinand* gimnázium növendékei nyitották meg, ezek után egymást

Erdekes jelenetek.

(Színes képek a királynapok eseményeiből.)

Az aradi és temesvári királylátogatás eseményével számos apró színes kép és érdekes jelenet tarkította. Ezek közül adunk itt néhány szemelvényt.

A külügyminiszter rejtélyes megjelenése.

A temesvári nagy diszfelvonulás megkezdése előtt néhány újságírónak feltűnt egy puha kalapos, szőke, cvikkeres uriember, a ki ugyanis uccai ruhában a királyi pavillon mellett az újságírók háta mögött foglalt állást. Kitűnt, hogy a szerény néző, a ki *Coste* dr. prefectus is felszólított, hogy menjen hátrább nem más, mint *Duca* külügyminiszter, aki váratlanul, átutazóban érkezett Temesvárra. Szerkesztők váratlan és ugyszólván, inkognitos megjelenése iránt érdeklődtek a külügyminiszter iránt, a ki kijelentette, hogy váratlanul jött s egy negyedóra múlva már tovább is utazik.

A beszélgetésre figyelmes lett *Cosma* Aurél dr. volt miniszter, a ki ekkor szintén észrevette *Ducat*, s közölte ezt a körülményt *Bratianu* miniszterelnökkel. *Bratianu* erre odalépett a királyi sátor párkányához, élénken üdvözölte a kül-

ügyminisztert, majd a király *Ófelsége* is odalépett s mosolyogva intett le *Ducának*. Néhány pillanat múlva a miniszterelnök lejött a diszsátorból, karomragadta külügyminisztert és eltávozott vele a tribünök mögötti térre. Két-három perc múlva *Bratianu* visszajött — de a külügyminiszter ép oly váratlanul tűnt el, mint amilyen rejtélyesen jött. A külügyminiszter váratlan megjelenését élénken tárgyalták, de senki pozitívet nem tudott. Eddig hivatalosan nem nyilatkoztak *Duca* külügyminiszter temesvári tartózkodásáról. A külügyminiszter Aradra átutazóban szállott ki Temesváron. Aradon egy esküvőn vett részt, amiről hápunk más helyén számolunk be.

A magyar bírák.

Az aradi pályaudvaron, a reggeli fogadtatás alkalmával a királynak bemutatatták dr. *Moldován* Szilviu aradi törvényszéki elnököt is, akához több kérdést intézett. Megkérdezte tőle, hogy milyen nemzetiségű bírák teljesítenek szolgálatot és tudnak-e román nyelven tárgyalni? A törvényszéki elnök válasza *Ófelségét* teljesen kielégítette.

— Felsőleges Uram, — mondotta *Moldován* Szilviu, — Aradon tízenkét román és hat magyar bíró látja el a törvénykezést, de va-

lamennyien románul. Ugy az erdélyi román, és a régi királyságbeliek, valamint a magyar bírák a legjobb egyetértésben dolgoznak együtt. De nemcsak a bírákról mondhatom ezt Felsőgednek, hanem a lakosságról is, amely a legteljesebb harmoniában él ebben a városban együtt. Az agrárbizottságokhoz beosztott bírák is bevonultak tanácsaikhoz és így hihetőleg a jogkereső közönség a legteljesebb mértékben megtalálja és megkapja igazát. Mindenesetre igérjük, hogy a jognak mindenkor eleget teszünk és a közönség érdekeit szolgáljuk a jog szellemében.

— Elnök ur meglepéssel hallottam a szavait és remélem, hogy az ígéreteket teljes mértékben be is fogják tartani mindenki meglepésére!

Ezután még több barátságos és meleg szót mondott a törvényszék elnökének.

Kérvényt dobtak az autóra.

Váratlan incidens történt: akkor, amikor a király autója, visszajövet a temesvári műegyetem felszenteléséről a szűk *Rezső*-uccába befordult. A *Grand Hotel* *Ferdinand* szálló melletti szűk uccán rengeteg ember tolongott a járdákon. A sűrű csendőrkordonon ke-

resztül egyszerre csak előrehajolt egy nő és egy borítékot akart átadni *Ófelségének*. A király utánanézett, de *Bratianu* megelőzte és átvette a kovertát, amelyben egy kérvény volt.

Ugyancsak a Belvárosban, az ügyészségi épület előtt is kérvényt akart átadni egy nő a királynak, de ezt még idejekorán megakadályozta a csendőrség.

Mindkét nőt leigazoltatták, majd szabadon bocsátották őket.

Magyarul beszélt a király.

A déli bankett befejezésével Aradon *Sebők* János szobrászművész átnyújtotta a királynak azt a plakettet, amelyet a király leányáról, *Erzsébet* hercegnőről, a görög királynéről készített. A márványplakettet románnyelvű beszéd kíséretében adta át *Sebők* János, akinek a legnagyobb meglepetésre a király magyar nyelven köszönte meg az ajándékot.

— Köszönöm, — mondotta *Ófelsége* magyarul, majd románul folytatta — igazán nagyon szép!

Azután még több barátságos szót intézett *Sebők*khöz, aki a sinaiai hősök síremlékét készíti. A sinaiai hősök temetője alig 200 méternyire van a király palotájától s 24 román, nyolc magyar és 14 német hős nyugszik benne.

követtek Temesvár összes fiutandízetének, a polgári iskolák, a román, az állami magyar és sváb reáliskola, a piaristagimnázium, a zsidóliceum, az állami felsőkereskedelmi iskola, a sváb tanítóképző és az erdészeti iskola növendékei katonás tartásban, tantestületeik vezetése mellett.

A néprajzi csoport.

A diákság végeláthatatlan sorai után Temes és Torontál vármegye községei vonultak fel Őfelsége előtt. Színes lovasbandériumok között gyönyörű csoportok, melyek a Bánát népének egyes foglalkozási ágait szemléltették.

Gód község a halászatot, *Budin* a fonást mutatta be három festői járás nagy csoportja és egy szép lakodalmi menet. Az egyik kocsin élő birkákkal birkakölt mutatták be; pásztorral, birkanyirással. Felvonultak a *vingai* bolgárok, a *gataljai* magyarok és a *kisbecskereki, bogárosi és lieblingi* svábok jellegzetes nemzeti viseletükben.

Közben egy kis incidens történt. A bogárosi svábok saját bandájukkal vonultak fel. A derék svábok ugyanis a királyi pavillon előtt hirtelen megálltak és a sátor felé fordultak. Sem a király, sem a rendezőség nem tudta mire vélni a dolgot és így néhány pillanatra feszült izgatottság támadt. A svábok ugyanis *egy ősi szokás szerint bírsalmát akartak Őfelségének átadni*, de erről senki sem tudott és így a rendezőség intézkedésére tovább indultak, a nélkül, hogy hódolatuknak kifejezést adhattak volna. Közben persze az ifjú sváblegények *a zenélésről is megfeledkeztek* és helyettük ismét a katonazenekar zendített rá egy indulóra.

Ezek után akadálytalanul folyt a felvonulás. Több bandérium és a temesvári önkéntes tüzoltóság után a cserkészek defilíroztak Őfelsége előtt, közöttük a *zsidóleánylyceum leánycserkészei* is, majd a *hadserg* díszfelvonulása következett.

A közönség lelkes ovációt követett, *Gavanesul* tábornok hadosztályparancsnokkal az élén vonultak fel a temesvári csapattestek. *Gavanesul* tábornok után *Negulescu* ezredes vezérkari főnök lovagolt, majd a törzstisztek fényes csoportja következett, kik után a gyalogság, a tüzérség és a lovaság vonult fel csodálatos exaltsággal és figyelemmel. A csapatok kitűnő magatartása elragadta a közönséget.

A katonaság után egy díszes lovasbandérium zárta be a menetet, amelynek befejeztével Őfelsége a tiszti és polgári kaszinóban rendezett *bankette*re távozott, melyet a város rendezett a magas vendég és a notabilitások részére. A banketten a katonai és civil ha-

tóságok vezetői és a társadalmi élet több kiválósága vett részt. A fényes banketten a következő volt

M E N U

Cheux-fleur a la Polonoise.
Esturgeon sauce Tartar.
Tournedos a la Rossini.
Pouiarde du Bauat, rati.
Salade laitue-oeufs poché.
Compote Francaise.
Parfait.
Fromage.
Fruits.
Café Turc.
Vin blanc — Vin rouge
Champagne
Royal Chambéry.

A díszes bankett után, amely mindvégig előkelően fesztelen hangulatban folyt le Őfelsége a prefekturán a részére királyi pompával és kényelemmel berendezett lakosztályába vonult vissza, hogy pihenjen. Majd rövid szieszta után a *hadapródiskola* megtekintése indult a király és kísérete. Mindent részletesen megnézett a király és minden felől élénken érdeklődött. A tüzérségi iskolában tett látogatás után a különböző ezredek laktányáinak megismerésére indultak, amelyekben mindenütt királyt megillető katonai tiszteletadással fogadták az uralkodót. A katonai szemle befejezésével a prefekturán berendezett lakosztályába vonult ismét vissza Őfelsége, majd szükebbkörű estebéden vett részt, amely után hálótermeibe ment a király. A szü-

A második nap.

Gyönyörű, csillagos őszi éjszaka után láthatatlan kezek valami óriási esettel ólomszürkére festették az égboltot. Hétfőn reggel lassan szitál az eső, borongós, igezi őszi hangulat terjeszkedik az uccákon.

Reggel 9 órakor a színház előtti téren gyülekeznek a különféle hatóságok fejei. Az elsők között a népszerű *Gavanesul* tábornok, hadosztály parancsnok érkezik, majd *Coste* dr. prefektus és dr. *Gheorghievici* főpolgármester és a vasárnapi ünnepek alkalmával megjelent notabilitások.

A színház alapkövetétele.

Őfelsége katonás pontossággal érkezett *Bratianu* miniszterelnökei. A leégett színház restaurációs munkája barátságosabbá teszi az azelőtt üszkös-kormos falait az ég felé meredő katlant. A közepen elkészítve áll az alapkövetételhez a fundamentum. Pap I. János aradi görög keleti püspök végzi a beosztelést, majd *Gheorghievici* Lucian dr. főpolgármester tart beszédet, utána *Cosma* Aurél dr. Temesvár képviselője beszél. A beszédek végeztével a király felnyitja felöltőjét, zsebéből *töltőtölt-szarat* vesz elő, amellyel aláírja az okmányt. A király után *Mosoiu* és *Angelescu* miniszterek írják alá, azután következnek sorban az aláírások.

A színház ünnepélyes alapköle-

előtt, amikor a király a katonai látogatásokról tért vissza és lakosztályaiiban tartózkodott felvonultak a román, magyar és német dalárdák és szépen sikerült szerenádokat adtak az uralkodónak. A szerenádoknak a felséges vendégen kívül is sok hallgatója akadt, akik valamennyien gyönyörűséggel hallgatták száz meg száz szépen kulturált hangú énekes hódolatának megnyilvánulását.

Temesvár uccái a sötétség beálltával pompás fényárban usztak. A középületek, valamint a magánházak gyönyörűen voltak kivilágítva. Ezer és ezer villanyos lámpa, — legtöbbször nemzeti színű összeállításban — és ezer és ezer gyertya lángja ragyogott bele a gyönyörű őszi éjszakába, amely fölött sötétkék égboltozattól a csillagok tündéri fényben csillogtak. A nagyobb tereken katonazenekarok hangversenyeztek, az uccákat fáklyásmenetek, zenekarok járták. Az uccákon ünnepi hangulat, mindenfelé nagy, szinte felelmetes ember tömegek. Az üzletek kirakatai előtt százával állanak az emberek s meglepő érdeklődéssel nézik a királyi pár arcképeit. Vasárnapon este Őfelsége már régen pihent, amikor Temesvár még mindig ébren volt és élénken tárgyalta a királylátogatás első napjának imponálóan ragyogó lefolyását.

tétele után Őfelsége és kísérete a gyárvárosi görög katolikus templomot látogatta meg, ahol *Fábián* Mihály plébános tartotta az ünnepi istentiszteletet, majd üdvözölte a királyt, aki a Gyárvárosból a szerb templomba ment. Itt *Nikolics* István püspöki helynök fogadta az uralkodót, rövid szerb nyelvű üdvözlő beszéddel. A fogadtatáson résztvettek *Martechici, Protta, Costics, Petrovics* és *Savics Nikodem*. A pompás korust *Hoskarnagy* dirigálta. A szerb templomból az evangélikus templomba ment az uralkodó. Ennek kapujában *Ambrózy* Andor báró világi főgondnok és *Bohus* Károly főesperes várták a királyt. Bohus németnyelvű istentisztelete után az uralkodó a belvárosi zsidó templomba hajtatott. A templom bejáratánál *Drechsler* Miksa dr. főrabbi, valamint *Vértés* Adolf dr. egyházközségi elnök, *Klein* Dávid, *Dornhelm* Jenő fogadták a királyt. Ének után a főrabbi románnyelvű, magas szárnyalású beszéddel üdvözölte az uralkodót.

A Gyapjuipar telepén.

A zsidó templomtól a hosszú menet a Gyapjuipar R. T. gyártelepére indult. Fényes fogadtatás várta itt az uralkodót. *Totis* Rezső vezérigazgató német nyelven üdvözölte itt a királyt, kinek útját a munkásság virágokkal hirtette tele. A diadalkapu alatt fehér ruhás leányok várták a királyt, ki-

nek *Ilan* Elena egy gyönyörű virágcsokrot nyújtott át. Őfelségét, akit láthatóan kellemesen meglepett a végtelenül meleg fogadtatás. *Totis* vezérigazgató kalauzolta végig a hatalmas ipartelep minden épületén. Különösen a király a Gyapjuipar saját csecsemőgondozója, ahol dr. *Schönberger* Sándor főorvos és *Dobay* főpolgármester szolgáltak felvilágosítással. A telepen szükséges technikai felvilágosításait *Vojacesk* és *Klein* igazgatók nyújtották.

A részletes megtekintés után Őfelsége és a vendégsereg *Totis* vezérigazgató magánrodájába ment, ahol pazar lunch várta az uralkodót és kíséretét. Őfelsége jó étvágyal fogyasztott el néhány szendvicset és egy pohár *Pommery* pezsgőt, majd a *Totis* által kínált *Havanna* szivarra gyújtott. Szívélyesen elbeszélgetett a házigazdával és szinte elragadtatásnak adott kifejezést a virágzó páratlanul álló vállalat és a meleg fogadtatás fölött. A délután Őfelsége a Turul cipőgyárat látogatta meg.

Ezután a király programmon kívül a gyárvárosi zsidótemplomot látogatta meg. Itt dr. *Weil* Adolf elnökhelyettes fogadta az uralkodót. Az istentiszteletet dr. *Singer* Jakab főrabbi tartotta, aki héber nyelven mondott ünnepi imát. A templomlátogatással befejeződött a hétfő déli előtti program és Őfelsége lakására hajtatott. Néhány perccel két óra után a tiszti kaszinó dísztermében jelent meg, ahol a város adott bankettet. A bankettre a hatóságok fejei, a polgári társadalom kiünnepléségei és a sajtó képviselői voltak hivatalosak.

A bankett után.

A bankett után Őfelsége a Hunyady kastélyba ment, ahol a temesvári képzőművészek által rendezett képzőművészeti kiállítást tekintette meg, majd a református templomot látogatta meg. *Bratianu* miniszterelnök korábban érkezett meg és addig elbeszélgetett *Szabolcska* Mihály református esperessel a híres költővel. Amikor a király megérkezett, *Bratianu* miniszterelnök bemutatta neki *Szabolcska* Mihály esperest, *Kis* Imra mosnicai, *Szabolcska* László temesvári református lelkiészeket, *Telegy* Lászlót és *Székely* László főgondnokot. *Szabolcska* Mihály főhászt mondott a gyengékedő királyné és az egész uralkodó családjáért, majd magyar nyelven *ajkó* vetkezőket mondotta:

— *Nagyrománia* adoptált gyermekeket a magyar reformátusok. Kérjük az Istent, tegye áldottá közös anyánk minden gyermekét, hogy ne legyen különös különbség gyermekei között. A beszédet *Vörösmarty* himnuszának első szavaival fejezte be. A beszéd után megszólalt a templom orgonája, amelyen *Tolnay* Béla játszotta a királyhymnuszt és ennek hangja mellett távozott a király.

A református templomból a Kan-

dia cukorgyár meglátogatására ment a király. Gyönyörű diadalkapu, pompásan feidiszített udvar és fehérruhás leányok sorfala várta az uralkodót. Szana Zsigmond, a Kandia rt. elnöke üdvözölte Öfelségét, aki rendkívül szívélyesen fogott kezét Szanával és kezét fogott még Löwinger, Dezső és Hahn Rezső igazgatókkal is, akiket Szana Zsigmond mutatott be a királynak. Majd Szana kalauzolása mellett Öfelsége megtekintette a gyár nagyszabású üzemét, amelyek ugyszólván egész Romániában a legmodernebbek. Végigjárták az ó-gyárat, a dragée osztályt, a laboratóriumot, az új gyárban a csokoládé és a csomagoló osztályt és mindenütt nagy elragadtatással nézte a király a tőkletes rendet és tisztaságot. Majd a díszesen berendezett fogadóterembe vonultak, ahol francia pezsgőt szerviroztak Öfelségének. Szana Zsigmond ezalatt egy gyönyörű sévresi porcelán bonbonniéret nyújtott át a királynak, amely izletes bonbonokat tartalmazott. Majd két elegáns csomagolású Kandia bonbon-kartont adott Öfelségének és ugyanilyen csomagolású kartont ajándékozott Bratianu miniszterelnöknek, a többi jelenvolt miniszternek és a kíséret tagjainak. Meleg bucsuzás után a király elindult a dohánygyár megtekintésére, majd körutját folytatva a Műmalmot látogatta meg.

A pompásan feldiszített kapuban a vállalat vezérigazgatója, Prohaska Ede üdvözölte a királyt, majd bemutatta Prohaska Oszkár és Prohaska Lajos társtulajdonos igazgatókat, valamint Grünwald Márton, a Zamfirescu cukorgyár igazgatóját. A gyár izléses kiállítás rendezett és összes gyártási ágazatát könnyen áttekinthető módon mutatta be, a Műmalmot termékeit, az üvegglyár, a tésztaglyár, a csokoládégyár és a vagonjavító műhely elsőrangú gyártmányait. Öfelsége több ízben adott elragadtatásának kifejezést. Pompás volt egy cukorból készült kert, közepén egy pavilonnal, amelyben a király és királyné arcképei voltak. A gyár megtekintése után francia pezsgőt szolgáltattak fel Öfelségének és kíséretének, mialatt a Nachsten Liebe-asztaltársaság zenekara hangversenyzett. A király szívélyes bucsút vett a vállalat igazgatóitól és a kalapgyár megtekintésére ment.

Holnap, kedden Öfelsége Komlós községet látogatja meg, azután visszatér Temesvárra, ahol megnézi a tüzelőanyagban rendezett mezőgazdasági kiállítást. Este hét órakor elindul a király vonata Lugosra. Lugos előtt egy állomáson hálókocsijában tölti az éjszakát és szerdán reggel 9 órakor érkezik meg Lugosra, ahol nagy ünnepséggel fogadják az uralkodót.

Stromfeldet felmentették.

(Befejezést nyert a legújabb kommunista per.)

Budapestről táviratozzák: Stromfeld Aurél volt vezérkari ezredes, a néhai magyar vörös hadsereg volt vezérkari főnökének kommunista összeesküvés pörének tárgyalását ma fejezte be a törvényszék. A bíróság fél kettőkor hirdette ki az ítéletet. Chrepka János asztalost, a per fővádlóját, az állami és társadalmi rend ellen megsértése miatt 3 évi fegyházra, Sámuel Lajost 2 évi, Petzl Gyulát 1 évi és 3 havi, Zsitkovics Lajost, Marton Ferencet, Wagner Jánost, Márffy Károlyt és Balogh

Nándort öt év, Lachner Lajost tíz havi fegháza ítélték és a vádlottakat ezenkívül Budapest területeiről való örök kitiltással büntet

Dagad az Ulain-botrány.

Sopron volt az összeesküvés fészke. — Mit vallanak a letartóztatott puccselőkészítők? — Nem hívják össze a parlamentet.

Budapestről táviratozzák: Az Ulain ügyben vasárnap Messner ügyész kihallgatta dr. Ulain Ferencet, Bobulát és dr. Szemere Bélát. A kihallgatás után mind a három vádlottat szóbeli intézkedéssel, tekintettel a statáriális eljárásra, előzetes letartóztatásba helyezte. Ulain kihallgatásakor tiltakozott letartóztatása ellen, amelyet törvénytelennek és a mentelmi jogot sértőnek jelentett ki. Különbösen beismerte, hogy

már a tavasz óta tárgyalta Ludendorffal és Hitlerrel egy megalapozandó magyar-bajor szövetség érdekében.

Hónapokkal később találkozott Bobulánál Döhmellel, akivel előbb tanácskozott Bobula és Szemere bevonásával. A szerződés tervezetet Döhmel készítette, amelyet azonban Ulain komolytalannak és naivnak tartott és nem is írta alá. Egy példányt ugyan aláírt, de ezt a példányt még elutazása előtt öszszetette. Hangsúlyozta, hogy egész kísérletezése hazafias céllal és becsületes szándékkal történt és célja a Bajorország felé való orientálódás volt. Bajorországból visszajövet, első dolga lett volna tárgyalásairól pontosan és kimerítően referálni a magyar kormánynak. Hangoztatta azonban, hogy egyetlen alkalommal sem került szóba a kormány eltávolítása és célzatos valótlanságnak nyilvánítja azt a híresztelést, mintha a kormány ellen puccsot akart volna végrehajtani. Ulain Ferenc védőjéül dr. Surgoth Gyulát kérte fel, aki annak idején mint bíró a gyorsított eljárások perét vezette a vörös uralom letartóztatott exponensei ellen.

Bobula arra való hivatkozással, hogy amerikai állampolgár, megtagadta a vallomástételt. Szemere Béla dr. szükségzavú vallomásaiban kijelentette, hogy az ügyről alig tud valamit. A tanácskozások ugyan az ő jelenlétében, de német nyelven folytak, amely nyelven ő egy szót sem ért. A szerződés tervezet aláírta, mert így kívánták tőle, de annak a tartalmát nem is merte. Különösen nem tudott arról, hogy a szerződés tervezet a magyar kormány elleni intézkedéseket is tartalmazott. Messner ügyész egy nyilatkozatban kijelentette, hogy az iratok között, amelyeket lefoglaltak, sem a hálál listát, sem az Eskütt ügy iratait nem találták meg. Szcitovszky Béla, a nemzetgyűlés elnöke úgy nyilatkozott, hogy hozzá vasárnap délig Ulain képviselői mentelmi jogának felfüggesztésére a királyi ügyésztől eddig semmiféle

te. Trättinger Árpádot öt havi fegháza ítélték. Stromfeld Aurélt pedig bizonyítékok hiányában fölmentette a törvényszék.

megkeresés nem érkezett. A budapesti rendőrség és a helyőrség még vasárnap folyamán is egész nap készenlétben volt. Az őrizet bevettek közül ma Döhmelt, továbbá Gaál Józsefet és Vikár Bélát, az Ébredő Magyarok Egyesületének tagjait letartóztatták és a pestvidéki ügyészség fegházába kísérték.

Grófi András Gyula a Reggel munkatársa előtt kijelentette, hogy az ügynek sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, mint amennyit megérdemel. Véleménye szerint az ügyet csak kezdetben kezelik statáriálisan és végül feltétlenül rendes bíróság elé utalják. Csak azt tartja fontosnak ebben az ügyben, hogy tartsák be a formákat és tiszteljék a képviselők jogait, amelyek nem egyes képviselők jogai, hanem az egész nemzetgyűlés egyetemességéé.

Budapestről táviratozzák: Az Ulain-ügyben kezdett nyomozás Sopronban lefolytatott része megállapította, hogy a soproni Erzsébet kórházban nemrégiben két bajor menekült jelentkezett, akik menekülésüket azzal indokolták, hogy Németország súlyos krízise miatt kényszerültek hazájukból eltávozni és a kórházban ápolói állást vállaltak. Közben egymásra érkeztek Bajorországból fiatal emberek Sopronba, akik valamilyen módon tudhattak a két bajor soproni tartózkodásáról, mert mind felkeresték őket megérkezésük után. A két ápoló Ulain elfogatásának hírére elűnt Sopronból. Ebből a rendőrség azt következteti, hogy a bajor horogkeresztesek magyarországi főhadiszállása Sopronban volt.

A Ház összehívására irányuló fajvédőkíséret teljes kudarccal végződött, mert a liberálisok és a szocialisták az összehívó ívet nem írták alá és így nem sikerült a Ház összehívásához szükséges aláírásokat megszerezniük. A fajvédők az Ulain-ügy miatt akarták a nemzetgyűlést összehívni.

Budapestről táviratozzák: Dr. Surgoth Gyula a Magyar Hirlapban nyilatkozik és kijelenti, hogy a lapban olvasta, hogy Ulain az ügyészség előtt őt nevezte meg ügyvédjéül. Ez megfelel a valóságnak, azonban a védelmet ő nem vállalja el és a leghatározottabban kijelenti, hogy azt a jövőben sem lesz hajlandó elvállalni ellenfétes politikai állásfoglalása miatt.

Budapestről táviratozzák: Eskütt Lajos, nagyatádi Szabó István miniszter panamákkal vádolt volt titkára ma látogatási engedélyt kért a pestvidéki ügyészség fegházába, hogy Ulainnal beszélhesen, aki az ő ügyében védője. Sztracha ügyész az engedély kiadását megtagadta.

Irodalom, művészet

* Aradi színházi műsor. Kedden 6 órai kezdettel: Cezarina, filmkolosszus, II. részlet. 8 órakor: Asszonyok bolondja, operett. B. bérlet. Szerdán 6 órai kezdettel: Cezarina, II. részlet. 8 órakor: Bajadér, operette. Szeghő Lili és Bartkó Etus felléptével. C. bérlet. Csütörtökön: 6 órai kezdettel: Cezarina, II. részlet. 8 órakor: Hazudik a muzsikaszó, operette. Balogh Böske és Bartkó Etus felléptével. A. bérlet. Pénteken 6 órai kezdettel: Cezarina, III. részlet. 8 órakor: Othello. Fekete Mihály timisoarai szinigazgató felléptével. B. bérlet. Szombaton délután: Levadula. Ifjusági előadás. 6 órai kezdettel: Cezarina, III. részlet. 8 órakor: Troubadour, opera. C. bérlet.

* Temesvári színházi hírek. Kedden: Gazdag leány, vígjáték. Szerdán: Marinka, a táncosnő, operette. Csütörtökön: Othello. Pénteken: Olivia hercegnő. (Bemutató.) Szombaton délután és este, vasárnap délután 3 órakor és este 6 órakor: Olivia hercegnő, vasárnap este 9 órakor: Trónörökös. (Bemutató.)

* Asszonyok bolondja. (Operett-premier az aradi városi színházban.) Ismét egy gyenge operett-termék, amely gyengeségénél fogva csak mérsékelt sikert aratott. Verszegény mese, sok többé-kevésbé jó humor, nem éppen eredeti muzsika, ennyiből áll az Asszonyok bolondja. A szereplő színészek szép munkát végeztek és a mérsékelt siker is ennek tudható be. Különösen Balogh Böske kedves, tökéletes játéka hozott zajos sikert. Szeghő Lili, aki a primadonna-szerepet játszotta, újabb szép sikert aratott, kitűnően disponálva énekelte a bovívan szerepet Tompa Selmezy Mihály és Ekecs Ferenc a humort képviselték és állandó derűségben tartották a közönséget. Gyarmathyné mint komika, ezáltal is szép sikert aratott. Kovács kamester szakavatoltsággal dirigált.

* Darvas Lili elájult a Vörös malom előadásán. Budapestről táviratozzák: Izgalmas estéje volt tegnap este a Magyar Színháznak. Zsúfolt nézőtér előtt került színre Molnár Ferenc „Vörös malom” című színműve Darvas Lilivel a főszerepben. A művésznőnek hetek óta súlyos gyomorfájdalmi vannak és ezért szanatóriumban élt, ahonnan esténként járt ki előadásra. Tegnap este már öltözködése közben szédülést érzett, de nem szólt senkinek. A második rész koporsó-jeleneténél azonban ereje fölmondta a szolgálatot és ájultan vágódott végig a színen. A függőnyt azonnal leengedték, Tarnay Ernő rendező pedig a függöny előtt jelentette a közönségnek, hogy legyen mindenki nyugodt, csak muló rosszulétről van szó. Három orvos is akadt a nézőtérben, akik a színpadra siettek. Darvas Lili aztán csakhamar magához tért és kijelentette, hogy a darabot végigjátsza. Molnár Ferenc semmi szín alatt sem akarta a színpadra engedni Darvas Lilit és az volt az álláspontja, hogy az előadást hagyják befejezetlenül. Azonban győzött Darvas Lili bámulatos energiája és bár alig volt erejének birtokában, nagynehezen mégis végigjátszotta szerepét.

* Az aradi színház hírei. Az aradi színházban szombaton bemutatóra került Bródy-Lajta hangulatos operettet, az Asszonyok bolondját kedden a B. bérlek kapják. A szép színpadi sikert aratott, érdekes helyzetképekkel tarkított operett ezáltal is a premier szereposztásában meg-

előadás fél 9 órakor kezdődik. — Fekete Mihály vendégjellepte az aradi színpadon. A timisoarai színház kiváló művészirektora, Fekete Mihály pénteken vendégszerepelt fog az aradi színházban. A színház ez alkalommal Othello, a velencei mór, Shakespearenek öt felvonásos tragédiáját hozza színre, amelyben Fekete Mihály a címszerepet játsza. A többi szerepeket a társulat prózai jobbjai adják.

A Pásztorúz legújabb száma. A Pásztorúz című kolozsvári irodalmi folyóirat legújabb számát Szentimrei Jenő az írók olimpiaszáról írott lendületes cikke vezeti be. Kristóf György a magyar tudományos társaságok történetéről értekezik. Molter Károly Gerhart Hauptmann egy új regényéről ír ismertetőt és bírálatot. Érdekes és színes a francia krónika, Tamási Áron Páll Rózsában új és értékes poétaegyniségét ismerteti meg. Több ismertető cikkén kívül, egy novella, egy elbeszélés, Petelei István regényének befejezése és egy elbeszélése, Reményik Sándor és Szombati-Szabó István hangulatos és finom versei egészítik ki a változatos szám tartalmát.

Új tanfolyamok.

(Nyelv és gyorsírás tanfolyamok kezdődnek Aradon.)

A nagy látogatottságnak örvendő nyelv és gyorsírás tanfolyam november 15-én ismét megnyílik a Josif Vulkán polgári iskolában. A tanfolyam három éven keresztül teljesen ingyenes volt, az idén azonban a hallgatóknak is hozzá kell járulniuk kisebb összeggel a tanfolyam fenntartásához. A román nyelvű tanfolyam hallgatói az öt hónapi kurzusért 100 lei tandíjat fizetnek jelentkezéskor. Díjtalanok maradnak továbbra is a francia, esperantó és gyorsírás tanfolyamok, míg az angol nyelvű tanfolyam tandíja a jelentkezők számától függővé léve, utólagosan lesz megállapítva. A jelentkezők a tandíj lefizetésével az alább felsorolt napokon írják alá a jelentkezési íveket: **Római nyelv, kezdőknek, kedden és pénteken este 8-9-ig Rosenlet Lázár tanárnál a rajzteremben. Római nyelv haladóknak, kedden és pénteken este 8-9-ig Bogdán Hortensia tanárnőnél a 33. számú tanteremben. Francia nyelv kezdőknek kedden és pénteken este 8-9-ig Babescu V. Lucia tanárnőnél a 25-ik számú teremben. — Francia nyelv haladók számára csütörtök este 8-9-ig a fizikai előadó teremben Jean Decamp tanár vezetésével. Angol nyelv kezdőknek szerda és szombat este 8-9-ig a 27-ik számú tanteremben Medveczky Sándor tanár vezetésével. Esperantó nyelv kedden és pénteken este 8-9-ig a 26-ik számú teremben Ferenczy István tanár vezetésével. Kereskedelmi gyorsírás kedd és péntek este 8-9-ig a 27-ik számú rajzteremben Stern Lajos tanár vezetésével. A román, francia és angol könyvtár továbbra is díjtalanul áll a tagok rendelkezésére. Könyvtári óra minden csütörtök este 9 órakor van.**

Eles viták a parlamentben.

(Duca külügyminiszter a kormány munkájáról.)

Bucurestiből jelentik: A kamara szombati ülését délután három órakor nyitotta meg Orleanu elnök. A kormány képviselőiben Bratianu Vintilla, Saveanu, Chirculescu és Lepadatu voltak jelen az ülésen. Dumitrescu törvényjavaslatot nyújtott be új törvényszékek felállítására vonatkozólag. A ház meg szavazza a javaslat sürgősségét. Majd áttérnek a napirendre és kezdetét vette a felirati vita. Toma folytatja a tegnapi ülésen félbe szakitott beszédét. A bukovinai erdősegek tervszerűen kihasználásáról beszél. Eseteket sorol fel, hogy a bukovinai társaságok kihasználják a lakosság hiszékeny ségét. Dr. Lupu szemérettel követeli, hogy az erdők kihasználása sára vonatkozó szerződés meg hosszabbításánál nem tiltakozott az ellen. Toma kijelenti, hogy végül elő a régi jegyzőkönyveket, amelyekből kitűnik az ő tiltakozása. Dr. Lupu közbeszól: Tiltakoztál akkor Nistorék ellen is és ma mégis közöttük vagy. Ezután lie ves szóváltás keletkezett Toma és dr. Lupu között, amelynek Orleanu elnök vet véget. Toma folytatja beszédét, de közben odaiktált Jorga:

— Igaz, hogy Campolungban kikiáltották a függetlenséget?

Toma: Tény az, hogy a közgyűlés folyamán egyesek ilyen értelmű ohajoknak adtak kifejezést, de nem igaz az, hogy a gyűlés ezt kimondta volna. Chirculescu beszél ezután és kijelenti, hogy ragaszkodik a dinasztiahoz, de nem nézheti szó nélkül, hogy egy politikai dinasztia alakuljon. Elesen kikel a liberálisok ellen. A liberális párt — ugymond — pénzünk javulásáról tett említést trónbeszédben, pedig ez tiszta hamor. Javul e pénzünk akkor, amikor felét sem éri a bolgár levélnek? Ezután analizálta a kormány eddigi működését. Beszéde végén apellál az összes ellenzéki pártokhoz, hogy tömörüljenek egy demokratikus blokkba, amely elég erős lesz ahhoz, hogy a jelenlegi kormányt eltávolítsa. Az ülés hat órakor ért véget. Az elnök közli, hogy a legközelebbi ülést hétfőn fogják megtartani.

A szenátus ülése.

Bucurestiből jelentik: A szenátus ülését Pherakyde elnök nyitotta meg, amelyen Marzescu, Anghelescu, Framasovici, Bratianu Vintilla, Constantinescu, Tancred Constantinescu és Duca miniszterek voltak jelen. Duca külügyminiszter válaszolt a felirati vita alkalmával elhangzott ellenzéki felszólalásokra. Hamarosan átfutja az egyes beszédeket és csak Matei Cantacuzino beszédével foglalkozik behatóbban. Azt mondja Cantacuzino, hogy a jelenlegi kormányt és a parlamentet szavazatok ellopása útján tudták összehozni. Ha a szavazatok lopásáról beszélünk — kérdelem a külügyminiszter — volt e még olyan nagy szabású szavazatlopás, mint az 1919. évi választások alkalmával? Visszautasítja azon vádakat, hogy Bratianu miniszterelnök díktátor. Inkonzekvensnek tartja Cantacuzinot. Majd áttér a pénzügyi helyzetre ismertetésére.

Mikor átvettük a hatalmat — mondotta a külügyminiszter — az

államkassza üres volt, sőt súlyos adósságok terhelték az állampénztárt. Ma ott állunk, hogy tizen nyolc hónapi uralom után sikerült a liberális pártnak az ország kőit ségvetését egyensúlyba hozni. Mindent elkövetünk, hogy töltesszük a külföldi adósságokat és az ország gazdasági javait kellőleg ki fogjuk használni. Ehhez természetesen igénybe kell vennünk a külföldi tőkét is. Mi azonban csak részben akarjuk a külföldi tőke közreműködését és azt kívánjuk, hogy a mi érdekeink kellően védve legyenek. Ezzel szemben mit kíván az ellenzék? Nyissunk ajtót és szabad utat a külföldi tőkének.

Ezután áttér a közlekedésügyre és kijelenti, hogy bár nagyon sok vasuti szerencsétlenség történt és történik még ma is, de reméli, hogy a közeljövőben ezen a téren is lényeges javulás lesz észlelhető. Havonta ötvenezer vonat közlekedik az országban és a lokomotív állományunk száma meghaladja a kétezret. Mikor a hatalmat átvettük — mondotta a külügyminiszter — még ezer lokomotív felett sem rendelkezünk. Befelezésül ajánlja az ellenzéknek, hogy járjon a liberális párt nyomdokain, mert csak így lehet hasznára az országnak. A külügyminiszter beszédét hatalmas ovációval fogadta a többség. Ezután Constantinescu földművelésügyi miniszter válaszol Cantacuzino és Butureanu beszédére, amely után a szenátus megszavazza a felirati javaslatot. Majd kisorsolták azt a bizottságot, amely a trónbeszédre adandó választ Ferdinánd királynak átnyújtja. A szenátus ülése hat órakor véget ért.

Az állampolgárság.

(Feltűgessztették az állampolgárság megállapításának munkálatait.)

Bucurestiből jelentik: A kormány néhány héttel ezelőtt adta ki rendeletét a román állampolgárság elnyeréséről. A rendelet a végrehajtási utasítással egyetemben megküldötte az összes illetékes hatóságoknak, azzal az utasítással, hogy haladéktalanul fogjanak hozzá a munkálatokhoz.

A tegnapi minisztertanács újból foglalkozott a kérdéssel, s a bucaresti lapok közlése szerint a minisztertanács újabb határozatokat hozott a rendelet intézkedéseinek végrehajtása tekintetében, különösen pedig a békeszerződésekre az optálásra vonatkozó rendelkezéseivel. A bucaresti lapok szűkszavú jelentését ma kiegészíti az a meglepő távirat, amelyet Framasovici belügyi államtitkár küldött ma az összes megyei előjáróknak, amelyben elrendeli, hogy az összes munkálataikat amelyekben ebben a tekintetben már megkezdettek, azonnal függeszték fel és várják be a további utasításokat.

Egyelőre tehát — ki tudja meddig — újból szünetelni fog az állampolgárság megállapításának ügye.

Ki a károsult?

(Az adószűzviselő sikkasztásainak epilógusa.)

(Saját tudósítónktól.) Mihailovicu Mocan Sándor az aradi fogvasztási hivatalban elkövetett sikkasztásainak érdekes következményei vannak. Mocan, mint ismeretes, pénzt vett fel az adófizető felektől és a felvett összegeknek csak kis hányadát fizette be a pénztárba. Az adófizetőknak az általa átvett összegekről hamisított nyugtákat adott. Az ilyen módon okozott kárck több ezer leit tesznek ki. Az adóhivatal álláspontja az, hogy a megítélt tisztviselő által el-sikkasztott összegek a feleket terhelik, mert Mocan Sándor nem volt megbízva pénz átvételével, így az adófizetők könnyelműsége folytán jutott a befizetett adókhoz. Az adófizetők pedig kijelentik, hogy ők szabályszerűen kiállított nyugtát kaptak és nem tételezték fel a tisztviselőtől, aki egyenesen felkérte őket arra, hogy a pénzt neki adják át, hogy azt el-sikkasztja. A megkárosított kereskedők pert indítanak a város ellen, amelynek befejezését jogászai körök érthető érdeklődései várják.

„Zseb-Vágó Béla”
(Egy zsebmetsző érdekes levele a károsulthoz.)

(Saját tudósítónktól.) Az ötletes zsebtolvajokról gyakran emlékeztek meg már az újságok hasábjain. Az hébizonyosodott tény, hogy a leggyafurttabb és legravasabb zsebmetsző a vasuti zsebtolvajok között található. Ennek bizonyítására szolgál az alábbi igen érdekes történet. Pontosán egy esztendővel ezelőtt, november tizenkettődikén dr. Graur Viktor aradi fogorvos ügyének elintézése végett Clujra (Kolozsvár, ra) utazott. Székelykocsárdon át kellett szállnia egy másik vonatra. Amint a kiszemelt kocsit felé közeledett, látta, hogy az ajtóban egy fekete kabátos keménykalapos uriember külsejű egyén állt. Fel szállott a kocsit lépcsőjére és ebben a pillanatban az ajtóban áhó le akart szállni. Udvarias öleléssel feltessékelte a szűk lépcsőn az aradi fogorvost a kocsit folyosójára. Graur Vikornak azonnal gyanus volt a tuludvarias ölelgetés, kabátja zsebébe nyúlt a tárcája után, azonban az már az ölelgető uriemberrel együtt eltűnt. A tárcában hat ezer leien kívül vasuti jegye, fontos és érdekes okmányok voltak. Jelentést tett az állomási esendőségnek, de a nyomozás teljesen sikertelen volt és kénytelen volt Graur Viktor egy utitársától kölcsönkért pénzből megváltani jegvét a további utra. Új társai azzal a gyenge vigasztalással akarták pótolni veszteségét, hogy hasonló eset naponta gyakran történik meg Székelykocsárd állomásán. Azóta egy év tel el, dr. Graur hamarosan kihívverte és elfelejtette veszteségét, csak a fontos okmányait sajnálta s igen gyakran mondogatta barátainak, ha van egy kis „becsület” a zsebtolvajban, visszaküldi azokat. Ma délelőtt egy kis csomagot hozott a posta dr. Graur címére. A csomagban az egy évvel ezelőtt ellopott okmányok és a kiűritett pénztárca benne egy levél volt. A levélben a következőket írta a tolvaj:

— Tisztelt Doktor Ur! Van szerencsém az évforduló alkalmával visszaszármaztatni az Öntől elűt lajdonított tárcákat és okmányo

MAGYAR FEJEK.

Nagyatádi Szabó István.

Mikor a jobbágyság felszabadításáról volt szó, herceg Esterházy méltatlankodva kiáltott fel: Még megérjük, hogy a parasztfiúból szolgabíró is lesz! Mit szólna, ha felébredne és hajbókolnia kellene egy olyan parasztfiú előtt, aki miniszter, sőt birtokainak sorsa is ettől a parasztfiútól függ. És milyen élet befejezéseképen!

— 1863-ban születtem Erdősokonyán — írja önéletrajzában — szegény földmives szülőktől. Ugyanitt jártam ki az elemi iskola hat osztályát. A hadseregnél szakaszvezető voltam. Azután a nehéz munkának minden fajtájához hozzá kellett nyulnom. Voltam arató, részes cséplő, napszámós, fuvaros, árokhányó, erdei famunkás, munkáltam feles földet, réteket, szolgáltam robotot, együtt dolgoztam az uradalmi cselédséggel... Azután kis földet szerzett — ma sincs 38 holdnál többje. — hitelszövetkezeti igazgatósági tag, tüzoltóparancsnok, községi előjáró, bíró lett. Majd képviselő és ma miniszter. Harmadmagával jutott be a parlamentbe, mint kisgazdapárt. A forradalom kitörésének éjszakáján Károly király miniszterré nevezte ki, de állását már nem foglalta el. Sebaj. Később miniszter lett Károlynak és a kurzus első kabinetjét kivéve, ő az egyetlen, aki azóta miniszter minden kormányban.

Középtermű, nyílt tekintetű, feltűnően értelmes és bizalmat keltő szép, öregesedő barna ember. Modora szívélyes és egészen urias, de csizmában jár ma is. Nem látszik rajta semmi keresettség vagy feszélyezettség. Jó előadó. Meggyőzően, intelligensen beszél, szónoklataiban mindig mérsékelt. Minden, csak nem néptribun. Feltétlenül nagyvezű ember. Óvatos és sohasem ragadtatja el magát. Taktikázó politikuskokkal dolgozik együtt és a sok hívatásos politikussal szemben, még addig mindig ő került felül. Meghallgat mindent, de nagyon ritkán nyilatkozik — ezért hiszik ravasznak. A föld a szerelme. Népehez akarja juttatni, de nagyon megfontolt és lassu tempóban, azonban szívós következetességgel.

Valamikor ő volt a legnépszerűbb ember. Tagadhatatlan, hogy hosszú és változatos miniszteri pályafutása alatt, az megcsökkent. Sok ma is azért a hive és a kisbirtokos parasztság rajong érte. Minden válságnak ő a sarkköve. Az ő ide, vagy odacsatlakozásától függ mindig a döntés. Főhibája, hogy nem elég energikus, szerez paktumokat kötni és elodázza a nyílt kenyértörést. Elkövetett ezért súlyos politikai hibát.

Igen egyszerűen él. Tarisznyából vacsorázik ma is és alig bontakozik ki régi kisgazda társaságából. Kis igényű és józan, ha jókedve van néha, akkor azonban igen tempósan, szépen mulat. Mikor először miniszter lett a kommun után, Friedrich mosolyogva mondta:

— Majd zsebre rakjuk ezt a parasztot!

Most azonban azt mondta Friedrich:

— Ez a paraszt csizmája szarába rakott mindnyájunkat!

Egyszer, amikor pártközi értekezleten csúnyán összeveszték a

Sulyos visszaélések egy biztosítótársaságnál.

Vizsgálat az aradi „Adria” vezetői ellen. Könyvhamisítások és sikkasztások

(Saját tudósítónktól.) Az „Adria” biztosító társaság aradi ügynökségénél nagyszabású visszaéléseknek jöttek nyomára. Annak idején Maár Sándor aradi kefégyáros fizetésképtelenségénél már megemlékezett a Közlöny arról, hogy a kefégyárosnak 250.000 lejt adott kölcsön az Adria biztosító társaság. Amint később kiderült, a társaság pénzt két tisztviselő adta kölcsönként Maárnak és a negyed millió összegért hatvan százalék kamatot vettek fel saját számlájukra. A társaság két főtisztviselője Salgó Pál és Schnitzer Alfréd ellen a többi tisztviselők tettek jelentést a kolozsvári vezérügynökségnél. A vezérügynökség Darvas, Orbán és Bató titkárokat küldte Aradra a vizsgálat megejtése végett. Megállapították, hogy a társaság egyik tisztviselője, aki nem akart résztvenni a manipulációkban már tizenegy hónap óta szabadságon van és ez idő alatt minden illetményét rendszeresen megkapta. Egy másik tisztviselő, aki tizenöt év óta dolgozik a társaságnál, a mérleg elkészítését megtagadta, mert az iratok tele vannak hamis adatokkal. Ugyancsak letette a társaság pénztárnoka is, aki nem volt hajlandó a pénztárkönyvet továbbvezetni, amely Salgó és Schnitzer hamisított adatait tartalmazta.

A három titkár a vizsgálat megkezdése után kijelentette a tisztviselői kar előtt, hogy már eddig is rengeteg visszaéléseknek jöttek nyomára. Érdekes, hogy a cluj központ egyik vezetője, Bató már régebben tudomással bír a visszaélésekről és csak akkor volt hajlandó a vizsgálatot meegjteni, amikor az itteni tisztviselők a triestri központnál akarták jelentést tenni. Mielőtt a három vizsgálatvezető Aradra érkezett volna, Salgó és Schnitzer felkérték a társaság egyik hivatalnoknőjét Sambura kisasszonyt, hogy az 1919. évi pénztárkönyvet úgy tegye el, hogy azt semmi esetre se lehessen megtalálni.

A vizsgálatvezetők Aradra érkezése után Bató kolozsvári megbízott az irodában félrevonult Salgóval és Schnitzerral egy külön szobába és az ott tartott beszélgetés eredménye az volt, hogy rövid idő múlva kijöttek és kérték Sambura kisasszonyt, kerítse meg

„vezérek”, — akkor ellene ment a játék. — csöndesen rájuk szólt Nagyatádi:

— Mindnyájan urak vagytok és úgy viselkedtek, mint a „parasztok”. Én vagyok köztetek az egyetlen paraszt, restellem hát, hogy én viselkedjem egyedül úgy mintha „ur” lennék!

az eldugott pénztárkönyvet. Sambura kisasszony egy perc alatt rendelkezésükre bocsájtotta a könyvet. Ez a pénztárkönyv több, mint valószínű szintén olyan sulyos bizonyítékokat tartalmaz, hogy a társaság aradi vezetőinek érdekében állott annak eltüntetése, egyben bizonyítja, hogy a manipulációk már 1919-ben is folytak. Jellemző a vizsgálat vezetésére az, hogy a három vizsgálatvezető Aradra érkezésük után a megvádolt Salgó Pált keresték fel először, aki ott tartotta őket magánál ebédre, majd este vele együtt a Vadászúrtban vacsoráztak. A Közlöny munkatársa már tegnap fel akarta keresni a vizsgálat vezetőit és tőlük információkat kérni, ezek azonban kijelentették, hogy az információkat dr. Issekutz István ügyvéd adja meg ma délután négy és öt óra között. Ma délután felkerestük Issekutz dr. ügyvédet, akinek irodájában taratózkodott Darvas cluj megbízott, a vizsgálat egyik vezetője, amikor kérdéseket intéztünk hozzá, félreérthetetlenül tudunkra adta, hogy információt nem ad. A vizsgálat még nem fejeződött be, azonban a feljelentő tisztviselőknek elhatározott szándékuk, hogy abban az esetben, ha a vizsgálat nem derít teljes világosságot a nagyszabású sikkasztásokra, Trésztbe utaznak és az ottani vezérügynök ségnél tesznek jelentést az ügyről.

Sport.

— AMTE—VSC. 2:1 (1:0) I. oszt. bajnoki mérkőzés. Szép számú közönség előtt játszotta le a két csapat az utolsó bajnoki mérkőzést. A játékból az AMTE került ki győztesként egy kétes goalal, az erőviszonyoknak az eldöntetlen felett meg volna a legjobban. A féldő unalmas játékkal kezdődik. Jó ideig az AMTE uralja a mezőnyt, majd a VSC is felnyomul és szép kombinációkkal közelíti meg az AMTE kapuját, de lövéseik nem sikerünek. Majd ismét AMTE támadások következnek. Szikula tiszta helyzetből gurulás labdát küld a kapura, amely a kapus vigyázatlansága folytán goalba kerül. A VSC egyenlítősi kísérletei ezután nem sikerültek. — A második féldő AMTE támadásokkal kezdődik, de a VSC tizenegyesből Negyedi révén egyenlít. Fuhrmann megsérülése és kiállása után a VSC jut fölénybe, de eredményt nem tud elérni. Majd Fuhrmann visszatér és most már az AMTE jut fölénybe. Ekkor esik a goal is. Fraheim lövését a kapus védi, de a rárohánó AMTE csatárok goalba lökik. A bíró által megítélt goalt a VSC nem akarja elfogadni, de azért folytatja a játékot és bár fölénybe jut, az eredményen nem

tud változtatni. Steinhiibel bíró a második féldőben Pittinét feleseles miatt kiállította. Az AMTEből Heizler, Merff, Briggmann, Fuhrmann, Szikula és Franheim, a VSCből Negyedi, Berkessi I., Berkessi II., Bonyhai, Mézner és Pittini játéka vált ki.

Meteor kerékpárosok — AMTE kerékpárosok 0:0. A Meteor volt fölényben játszó csapat, de még egy javára megítélt tizenegyes sem tudott kihasználni. Bíró Burdán.

AMTE II.—Transylvania 2:0 (1:0).

AMTE Ifj.—G. Órla CFE. Ifj. 3:1 (0:1).

— AAC—AO Iul. 1:0 (1:0) A Lupében lejátszott bajnoki mérkőzésből az AAC kerül ki győztesként. A mérkőzés egyetlen goalját Gecsy lőtte. A mérkőzés sajnálatos eseménye, mikor Czékka és Aradan II. összefutásából az utóbbi kartörést szenved.

Vorovszki gyilkosa.

(A Conradi-pör harmadik napja.)

Lausanneból jelentik: A Conradi-pörben ma folytatták a tanúk kihallgatását. A Ceceil-szálló pincéereinek vallomása szerint Conradi a tett elkövetése után, mikor lefegyverezték, kijelentette, hogy olyasvalamit követett el, ami az egész világnak hasznára van. — Ezután Croisier Henryt, a Fenille d'Avis de Montreux szerkesztőjét hallgatták ki. Croisier elmondta, hogy husz évig élt Oroszországban és egész munkáséletének eredményét, mintegy négyszázezer frankot képviselő vagyonát elvesztette a forradalomban. A részvényesek elvesztették vagyonukat, mert a gyárakat szocializálták és a részvények értéktelenné váltak. A tanu kijelenti, hogy mivel a szeptérvári törvényszéken számos vádirat volt a bolsevista vezérek ellen, a bolsevisták első tette tehát az volt, hogy a törvényszék irattárának e veszélyes dokumentumait megsemmisítették. Már 1917-ben érezni lehetett a bolsevista mozgalom előszelét. Kerenszki ezt a mozgalmat elárulta. A bolsevistákat a német vezérkar finanszírozta. Dycker ügyvéd, a genfi nemzeti tanácsos, szintén elbeszélte a kommunistáknak a szeptérvári törvényszék ellen intézett rohamát és kijelenti, hogy a kiszabadított foglyok nem politikai foglyok voltak, hanem közönséges gonosztevők, mert a politikai foglyokat másutt őrizték és a legnagyobb részüket már azelőtt szabadlábra helyezték. A tanu kijelenti, hogyha Conradi azt mondta volna neki, hogy száz frankért hajlandó lelőni Vorovszkát, feltétlenül átadta volna neki ezt az összeget. (Nagy mozgás a teremben.) Ezután Polunin ünne-

Lukrétia Borgia. Monumentális történelmi film ma kedden az APOLLOBAN.

pies nyilatkozattal akarta kieszközölni a tárgyalások megrövidítését. A maga és Conrad nevében kijelenti, hogy nem tartoznak politikai párthoz, hogy nem monarchisták és hogy tettük indító oka az Oroszország iránti szeretet és ezután is küzdeni fognak Oroszország elárulói ellen. Mély-

séges csend közepette hallgatták ki ezután Conradi feleségét, ki orosz nyelven tette vallomását. Elbeszélte családjának szenvedését. Férje többször fenyegető kijelentéseket használt a bolsevisták ellen, a tanu azonban nem hitte, hogy be fogja váltani fenyegetését.

get, mely a chambordi királyi uradalma Illés hercegnek biztosította s állapítsa meg, hogy Illés herceg a tulajdonjogot elvesztette.

A törvényszék mai ülésén Sixtus herceg kérelmét elutasította, mire a köztársaság ügyésze a chambordi ingatlanok és ingatlanvagyonok likvidálását javasolta. A törvényszék január 9-én fog a javaslatról határozni.

vétkezik a mindenható elv ellen. Tartsuk a színvonalat, uraim, mert ma már nemcsak az életnek van színvonala, hanem a halálnak is, nemcsak a jólét üzlet, hanem a nyomor is, nemcsak a gazdag lohol pénz után, hanem a szegény is. Aki éhen akar halni, annak részt kell venni a viadalban s előbb meg kell érdemelnie sorsát, különben még éhen sem halhat. Néma, kiált, harsogd túl az ordító körutat. Vak, mereszd világtalan szemed, lásd meg az érszényeket. Béna, rohani a kocsi után, érd utól őket. E sok néma, vak és béna között, ki nem szól hozzád, nem lát téged, nem közelíki feléd, a koldusi lelkek sokadalmában légy te is egy. Elvesztetted a senkiszigetted. Most állj be végre a huszadik század cirkszóba és lármázz a többiekkel. Előre, hiajra, csina drattabumbumbum.

KOZGASZDASAG.

= Uj vámfőnök. Antonescu, az utjonnan kinevezett otlacai vámfőnök megérkezett Otlacára és átvette hivatalának vezetését.

= Uj hivatalos órák az aradi pénzügyigazgatóságon. Az aradi pénzügyigazgatóság, amely november ötödikétől egységes, egyfolytatásban tartott hivatalos órákat léptetett életbe, a holnapi naptól kezdve ismét uj hivatalos órákat állapított meg. Az uj hivatalos órarend a kettéosztott, délelőtti és délutáni munkaidő elvén alapszik és így ismét lesznek délután is munkaórák. Az életbelépő uj hivatalos idő szerint reggel fél 9-től délután fél 1 óráig és délután 3-tól 6-ig tartanak hivatalos órákat.

= Pénzvilág - Ruménische Finanzwelt a bel- és külföldi kereskedelmi és ipari élet szaklapja. Szerkesztőség Oradea-mare, Strada Jókai Mór 17.

= Eladott aradi ingatlanok. Özv. Reiter Miklósné eladta a Str. Nicu Filipescu 6. sz. házat 150 ezer lejért Erich J. zsef és nejeének. Özv. Domentcs Seccadanari eladta a Str. Cantacuzina 17-38. sz. házat 250 ezer lejért Tamastyik János és nejeének. Tóth Ferenc és neje eladták a Gáj Str. Nou 37-43. sz. ingatlant 30 ezer lejért id. Szabó Jánosnak. Farkas Sándor és neje eladták a Str. Minervai ingatlanukat 20 ezer lejért kiskoru Gut János, Marioara, Erzsébet, Rozália és Amáliának.

= A londoni autókiallítás rekordjai. Londonból jelentik: A november elsején megnyitott autókiallítás eddigi eredménye minden reményt túlszárnyalt. Soha autókiallításban ily nagyszámu kocsi nem állítottak ki és soha annyi fizetést nem kötöttek, mint ez alkalommal. Egyetlen manchesteri gyár több mint hatezer autózállítására kapott megbízást. Az eladások nagy számának oka főleg az áruk silyedésére vezethető vissza. Egy jó angol gyártmányu négyüléses kocsi már 150 font sterlingért (130.000 lej) is lehet vásárolni, a kisebb kocsi még olcsóbbak.

= Magyarországból kivihető pénzmennyiség. Budapestről jelentik: Ötszáz ezer koronáig szabad pénzt vagy valutát ezután jegyüzeti hozzájárulás nélkül kivinni. Ebben magyar korona 200.000 koronánál több nem lehet.

= A hadikártérítések folyósítása. Bucurestből jelentik: A hadikártérítések megterítésére szánt összegből 50 millió jut a csatolt területekre; ennek az összegnek a szétosztására pedig a jövő év január 1-én kerül sor. A kifizetések utalványozására Clujon (Kolozs-

váron), Csernovitzban és (Kisenevben bizottságokat fognak alakítani, amelyek a helyi hatóságokkal együtt állapítják meg a kifizetések sorrendjét. A megállapítandó összegeket a pénzügyminisztérium folyósítja.

Valutapiac.

Párisban 100 lej 8.80.

Aradi valutaárak. (November 12.) Francia frank 11.50, svájci frank 36, dollár 202, dinár 2.40, szokol 6, lira 8.90, angol font 880, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0030. **Külföldiek:** Budapest külföldi 90, belföldi 135, Bécs 350, Prága 5.80, Zürich 35.50, London 880, Milano 882, Newyork 200, Páris 11.25, Belgrád 2.50.

Temesvári valutaárak. (Nov. 12.) Newyork 199, dollár 200, London 876, angol font 875, Páris 11.15, francia frank 11.30, Zürich 35.30, svájci frank 35.50, Milano 8.78, lira 8.70, Belgrád külföldi 2.38, belföldi 2.30, dinár 2.25, Prága 5.78, szokol 5.75, Budapest külföldi 91, belföldi 140, magyar korona 135, Bécs 375, osztrák korona 345.

Zürichi zalat. (November 12.) Amsterdam 216, Newyork 569.50, London 24.92, Páris 31.75, Milano 24.82.50, Prága 16.45, Budapest 0.0305, Belgrád 6.65, Bucuresti 2.80, Bécs 0.0080.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (November 12.) Napoleon 68800, Belgrád 230-244, Bucuresti 101-114, lej 102-115, London 87500-91800, angol font 88000-92400, Milano 880-935, lira 890-945, Newyork 19700-20800, Páris 1135-1201, francia frank 1150-1216, Prága 573-617, Varsó 0.0001-1.30, Bécs 27.70-29.90.

A hercegek öröksége.

(Sixtus pármal herceg pere.)

Párisból jelentik: Illés pármal herceg franciaországi birtokait a háboru idején elkobozták. Sixtus pármal herceg, francia állampolgárságára hivatkozva, most bejelentette igényét a chambordi birtokra és per útján igyekezett igényének érvényt szerezni. Nemrég keresetet adott be a bolói törvényszéknél, amelyben arra kérte a törvényszéket, hogy semmisítse meg az osztrák udvar főudvarnagyi hivatala előtt 1910 április 15-én létrejött örökségi egyezsé-

Lármás koldusok.

Irta: Kosztolányi Dezső.

Gyermekkoromban, vidéken még láttam régi koldusokat. Ezek furcsa mimikri által összeolvadtak a természettel. Barna fatörzs mellett egyszerre megmozdult valami, címetszin nadrágjában, vagy a mezőn föllihent a gyepegy foltja, az a zöld kendő, melyet koldusasszony viselt. Fának, mezőnek ember volt a folytatása s úgy egybenöttek, hogy alig lehetett őket megkülönböztetni. Amint azonban lassan és méltóságosan kiemelték magányuk mélyéből fejüket és felénk fordították a szemlélődéstől, kényszerű munkátlanságtól megnevesült, uri arcokat, melyen nagy csönd volt és egy kis papi ünnepélyesség is, ocsúdott bennünk a lélek. Nem kértek semmit. Pusztán parancsoló jelenlétükkel hatottak azzal, hogy voltak. Mégis adtunk nekik valamit, elmenőben szántuk őket s talán irigyeltük is, a békéjüket.

De akik ma koldulnak, itt a kövek közt, az aszfalton, rettentések. Évről-évre figyelem, hogy züllemek lefelé. Az a szelem teszi őket tönkre, mely a mi életünket keseríti, az amerikanizmus. Bádogtáljukról hemcsak a rézpénzek tüntek el, hanem ellopták onnan a nyugalmat is. Meghatni anynyi tömegszendvedés után egyéni balsorssal az eldurvult emberiséget, fölpaskolni idegrendszerünket, mely már minden iránt elfáult, érdeklődést ébreszteni, könynyeket facsarni nem kis feladat. Ehhez nem elegendő egy siralmas arcél, egy harmónika, egy fekete szemüveg. A létharc itt is követeli a maga jogát. Ismerek egy koldust, ki következetesen ragasz kodik, télen-nyáron, fekete keménykalapjához és vörös sáljához. Ez a stilusa is üzleti elve. A másik idétlen gyerek-hangjával, melyet nem lehet érteni, teledongli a levegőt és nem pihen el soha. Egyre több táblát is látok, írva és nyomtatva. „En vagyok az igaz, nem szélhámosság, adjatok.” „Nem tudok beszélni, he tükkel kiáltok hozzátok, könyörüljetelek.” „Alamizsnáért nyujtanám a kezem, de nincsen kezem.”

Nem, ez sincsen ingyen. Ötletek viaskodnak egymással és az erősebb majd győz. A verseny körül ríkitó fény és zsvivaj. Ki tudja, holnap talán föltalálják a koldusok nélkülözhetetlen készletét is, egy lámpaüzért, mely kigyulad körülöttük, megvilágítva rongyukat, vagy egy göztülköt, mely oly erős hangot hallat, hogy reá a közönyösek dobhártyája is megrezzen. Félre a szeméremmel. Kirakatba sebek, falábak, üvegszemek, Jaj annak, ki tovább áll s

Hipnoz's, vagy lázálom?

(Rejtélyes ékszerelés Oradea-Mare (Nagyváradon).)

Nagyváradról jelentik: Fantasztkus és filmre illő részletekben bővelkedő esettel foglalkozik most a nagyvárad rendőrség. — Egy nagyvárad uricsaládnak egyik férfitagjától nemrégiben értékes ékszerék tüntek el. A feltérítést a rendőrségen megtették, a nyomozást megindították, azonban minden eredmény nélkül. Az ékszeréknek rejtélyes módon nyomuk veszett és a legközelebbi nyomozás sem volt képes sem a tettes kilétét, sem pedig az ékszerék hollétét megállapítani.

Néhány nappal ezelőtt aztán újabb megoldhatatlan eset történt a károsult matalember családjában. A károsult ember 19 éves luga, anélkül, hogy előzőleg rosszszullétről panaszkodott volna, *esz méletét veszve lefordult a székeről, s órákon át heves láz gyötötte.* Sőt egy pillanatban a következő kijelentést tette:

— Tudom . . . igen . . . tudom, az ékszer a Telki uccában van.

A beteg családja orvost hivatott, aki injekciókkal eszméletre térítette a leányt. Azonnal vallatóra fogták, azonban normális állapotban *semmit sem tud mondani az ékszer hollétéről.*

A rendőrség, amely tudomást szerzett a fiatal leány lázas állapotban tett kijelentéseiről, most ebben az irányban is kiterjesztette a nyomozást, mert alapos a gyanu, hogy itt esetleg hipnotizmus útján elkövetett büntémmel van dolga.

Művészi tapétákat
Készít:
Szécsi és Társa
Timisoara (Temesvár). 140

Az új kontinens.

(Amundsen északsarki útja.)
Amundsen az ismert sarkutazó, akinek máris nagy sikerei vannak legutóbb azt vette tervebe, hogy a nyár folyamán Alaska legészakibb pontjáról utnak indul a Spitzbergák felé, keresve az északi sarkot. A hatszáz mérföldnyi ut megtevéséhez június huszonkettedikén kellett volna kezdenie, de indulás előtt rájött, hogy repülőgépeinek kormányja teljesen elromlott és hogy annak kijavítására nincs mód. Így tehát tervének keresztülviteléről egyelőre lemondott és visszatért Newyorkba, ahonnan nemsokára Norvégiába indul, ahol a telet tölti és ahonnan a tavasz kezdetén utra kel. Utjának ezuttal az az egyik célja, hogy százezer négyzetméternyi területet beröpüljön, megoldva a sarki geográfiai problémáját. A másik célja pedig abból áll, hogy megkeresse azt az állítólagos új kontinenst, amelynek léteben a tudósok körében is többen hisznek, úgy okoskodva, hogy az északi sark körül terül el. Amundsen ez utja alkalmával három darab tiszta ércből készült repülőgépöt visz magával. Olyat, amely egyformán száll le a jégen és havon. Teljes fényképészeti felszereléssel is visz magával.

A szerkesztésért ideiglenesen:
KÓCSY JENŐ.
felel.
Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

NYILTÉR.

E rovat alatt közöltétekért nem vállalunk felelősséget.

Műhely áthelyezés!

Tudatom a n. érd. közönséggel, hogy Strada Cosbuc (Wesselényi-utcában) évek óta fenálló

műbutorasztalos műhelyemet Strada Cantacuzino 19. (Szarvas- és Hár- utca) sarkán lévő házamban helyezettém át.

Kérem a t. közönség további szives árifogását, kiváló tisztelettel

Szöke János
műbutorasztalos.

Utazó női fehérnemű-konfektició vállalat részére felvételük!

Szakmabeliek előnyben részesülnek. Ajánlatok eddigi működés és fizetési igények megjelölésével

„Megbízható 1923.” feljelle alatt „Rador Publicitate” hirdetőbe Timisoara (Temesvár) Strada Eugen Savoya 5. szám alá küldendők. 6589

Gerő és Társa,

Timisoara, Csopos-sor 3.
Telefon 10-10 és 12-19.

Készítünk: Fa t. Kaszaroott. Hajlított stb. dobozokat. 165

No. G. 9322—1—1921.

PUBLICATIE DE LICITATIE.

Pe baza decisiului a Judecatoriei de ocol Arad No. de mai sus mobile cuprinse in favorul Dürr Gustav pentru suma de Lei 444 capital interese de 5% dela 2. De cembrie 1920. spese stabilite până in prezent in suma de Lei 205. 75 se vor vinde licitatie publică in Arad, Str. Cosbuc No. 53. in ziua de 14. Novembrie 1923. orele 4 d. m. 6587
Arad, la 2. Novembrie 1923.

CIUPULIGA,
exec. jud. regesc.

Perfect gépirónó,

kinek kereskedelmi levelezésben gyakorlata van, könyveléshez némileg ért, azonnali belépésre **kerestetik.**

Román, német nyelvismerettel bírók előnyben részesülnek. Csakis hosszabb gyakorlattal bírók jöhetnek számításba. Ajánlatokat Kelet hírlapírodába Arad. 14056

Elveszett

folyó hó 9-én Aradon az állomástól a Központi-szállodáig egy pénztárca, Lupu főhadnagy nevére szóló igazolványokkal együtt. Megtalálóját kérem, adja le a pénzügyigazgatóságnál levő határmegállapító bizottsághoz. Megtalálója 500 lei jutalomban részesül. 14056

Târgu-Mures

Marosvásárhelyen

egy szálloda, vendéglő, beszálló hatévés kedvező bérszerződés és teljes berendezéssel azonnal **eladó.**

Értekezhetni: Târgu-Mures, Stefan Cel Mare No. 12. 6586

Kemény Testvérek

conservgyára

Salonta-Mare (Bihar)

minden mennyiségű vadat

vesz a legmagasabb napi áron. 14057

„Record Speciala“.

Sör,

a Temesvári Sörfőzde R. T. legújabb gyártmánya

egy magas foktartalmu világos erős sör

november hó 10-től kezdődőleg kerül forgalomba. — Ezen sör kizárólag eredeti sörgyári palackozásban kapható. 163

Stock-Motorekék

Amerikai tengeriültetőgépek

Stein-léle darálók sikszítával és anélkül, valamint egyéb gazdasági szerszámok kaulatok 156

Weisz Miklós „Kühne“ géplerakatában

TIMIŞOARA, Str. Braţanu (Uri-u.) 8. sz.

Malomgépeket,

hegyező és hámozó gép, kefégep, tarai,

radial és sikszita kőjratokat, felvonó serleg stb.

gyárt és szállít

KLUG ISTVÁN gép és malomépítész

Timisoara II. háromkirály-u. 26.
Telefon 172. 100

Szép mellékjövedelem!

Havi 3—4000 lejt kereshetnek

Urak és Hölgyek ha

ismeretségüket és összeköttetésüket felhasználva

Előkelő Biztosító Társaság

részére

életbiztosításokat gyűjtenek. Javadalmazás fix és jutékos alapon. Ajánlatokat Kelet hírlapiroda, Arad továbbít.

Szakképzett akvizitőrök felvétetnek. 14058

Házasulandók figyelmébe.

Földbirtokos leánya 200 hold birtoktal, fiatal özvegy saját házzal és forgalmas üzlettel, vidéki ügyvéd és több önálló kereskedő, iparos házassodni öhajtanak, díszkrét felvilágosítást ad:

Fix általános kereskedelmi iroda Timisoara, Gyárváros, Str. Coganiceanu (Índőház-ucca) 16. sz. 164

No. G. 7605—2—1923.
PUBLICATIE DE LICITATIE.

Pe baza decisiului judecatoriei de ocol Arad No. de mai sus 200 sticle cerneală cuprinse in favorul Sarossi Stefan pentru suma de Lei 967 capital interese de 5% dela 24. Iulie 1922. spese stabilite până in prezent in suma de Lei 462.50 se vor vinde la licitatie publică in Arad, Piaţa Catedralei 6a) in ziua de 17. Novembrie 1923. orele 1 d. m. 6588

Arad, la 2. Novembrie 1923.

Ciupuliga,
exec. judec regesc.

MODERN

öltönyöket és raglánokat

159 **OLSON**
Svarcz és Társa Uriszabósága készit
Timisoara, Gyárváros gyáradvar 14.

Ha szép akar lenni használjon **Lilium tejkremet, szappant, pudert** Kulka Emil, városi gyógyszer 3 színben Kalka Emil, tár Timisoara. 100

Kitűnő karban lévő

nagyon elegáns faragott ebédlő **és leányszoba** azonnal **eladó.** 6587
Cim: Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Hrnják Dániel

Coloniale en-gros. Spezerai Gross-handlung Fűszer nagykereskedés

TIMIŞOARA III. 96

Str. A. Troboriu Laurias (Postgasse) 10.

ZAIDA-CREME

elismert legjobb kéz- és arcápolószor „SALVATOR” GYOGYSZERTÁR Timisoara, Lloyd-sor. 119

Elsőrendű tűzifa **OLSON** szükségletét

beszerezheti Perényinél

Timisoara, Gyárváros, Török Császár mellett.

BUTOR nagy választékban olcsón kapható a

Temesvári Butorkészítő Iparosok szövetségének

Skudler-Liget. 181

Besarábiai báránybőrök

(a la Persianer)

Kiválóan alkalmas porszakabátok nagytására, prémezésére. Készíték prém sportkabátokat, gallérokat, sapkákat és válatom férfi kabátok prémbélelését olcsó áron. Szűsöknék és szabónak Rabatt. **G. GUTJAHR,** Timisoara (Temesvár) gyárváros, Bárány-utca) 18. 136

Temetkezési vállalat

teljes felszereléssel

eladó

özv. Karoliny Józsefné, Sân-Nicolaul-Mare (Nagyszentmiklós). Jud. Torontal. 6586

MAGYARORSZÁGI KÖZVETLEN ÁLLAMI VÁSÁRLÁS

KÖZVETLEN ÁLLAMI VÁSÁRLÁS

Tel. 1057

